

โครงการเยาวชนพลยุติธรรม กรุงเทพมหานคร

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลโครงการเยาวชนพลยุติธรรม

ขณะที่ปรึกษาโครงการฯ ได้สรุปผลโครงการเยาวชนพลยุติธรรมตามวัตถุประสงค์ ของโครงการต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การสร้างองค์ความรู้ และพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการสร้างจิตสำนึกและทัศนคติที่ดีในเรื่องความยุติธรรมและความซื่อสัตย์สุจริตแก่เด็กและเยาวชน จากวัตถุประสงค์ดังกล่าวโรงเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมโครงการฯ ได้สร้างองค์ความรู้ให้แก่ครู และเด็กนักเรียนตั้งแต่เริ่มดำเนินโครงการ โดยการแจกหนังสือคู่มือโครงการฯ แผ่น CD นำเสนอโครงการ แผ่นพับและเอกสารการดำเนินงานของโครงการ การประชุมชี้แจงรายละเอียดการดำเนินงาน นอกจากนี้ โครงการยังได้เชิญวิทยากรซึ่งเป็นบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมบรรยายให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนในสถานศึกษา ตลอดจนการนิเทศกิจกรรมเพื่อให้ความรู้แก่โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ สำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรม โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการได้มีการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์และแปลกใหม่มากขึ้น เนื่องจากเด็กนักเรียนในกรุงเทพมหานครมีการแข่งขันกันในด้านวิชาการและด้านกิจกรรมค่อนข้างสูง เด็กจึงนำความรู้ความสามารถที่ได้เรียนมาดำเนินกิจกรรม และผสมผสานวัฒนธรรมของไทยกับสากลได้อย่างลงตัว ทำให้เกิดรูปแบบของกิจกรรมที่ทันสมัยและครบองค์ความรู้ ซึ่งรูปแบบกิจกรรมที่ได้จากการจัดกิจกรรมครั้งนี้มี 9 รูปแบบ (ดังแสดงในบทที่ 4 หน้า 155) รูปแบบกิจกรรมดังกล่าวนี้ครอบคลุมเนื้อหาสาระสำคัญตามวัตถุประสงค์ และสามารถนำไปพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนต่อไปได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานทั้งร่วมคิดร่วมสร้างสรรค์ และร่วมแสดงออกในกิจกรรมต่างๆ โครงการฯ พยายามมุ่งเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมในทุกขั้นตอน และยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยคำนึงถึงการให้ความสนใจต่อกิจกรรมของนักเรียนเป็นหลัก ในการส่งเสริมเด็กให้เข้ามามี ส่วนร่วมและแสดงออกในกิจกรรมแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบแรกการผลิตต้นเด็กนักเรียนในช่วงชั้นที่ 2 ซึ่งเป็นเด็กเล็ก เป็นการเปิดโอกาสให้อิสระนักเรียนคิดสร้างสรรค์ ต่อยอดจากสิ่งที่ครูเริ่มต้น จากนั้นให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าตามความสนใจ การดำเนินการรูปแบบนี้ เช่น การจัดประกวดวาดภาพและเขียนเรียงความเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริตและความยุติธรรม การจัดประกวดแสดงละครสอนกฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน

การบูรณาการ เข้ากับการเรียนสอนกลุ่มสาระวิชา รูปแบบที่ 2 เป็นการผลักดันเด็กในช่วงชั้นที่ 3 โดยครูจะเป็นพี่เลี้ยงหรือที่ปรึกษาคอยแนะนำการดำเนินงาน และคัดเลือกหรือสมัครนักเรียนแกนนำเป็นคณะดำเนินงาน ร่วม ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม เช่น การแต่งชุดแฟนซีเดินรณรงค์เรื่องความซื่อสัตย์ สุจริตและความยุติธรรมในงานกีฬาของโรงเรียน การทัศนศึกษาดูงานนอกสถานที่ กิจกรรมตอบปัญหาเกี่ยวกับกฎหมาย กิจกรรมของหยาได้คืน การจัดทำแผ่นพับ/จุลสาร/หนังสือเล่มเล็กให้ความรู้ด้านกฎหมาย การจัดทำการ์ตูนแอนิเมชันให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย การจัดทำเว็บไซต์ กิจกรรมหน้าเสาธงทนายน้อย ทอล์ค กิจกรรมหน่วย SWAT (นักสืบน้อย) กิจกรรม DSI ในโรงเรียน สอดแทรกในโครงการสารวัตนักเรียน เป็นต้น รูปแบบสุดท้ายเหมาะสำหรับการดึงเด็กในระดับช่วงชั้นที่ 4 ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นเด็กโต มีศักยภาพสามารถคิดตัดสินใจได้ด้วยตัวเอง โดยให้นักเรียนเป็นผู้คิดริเริ่มสร้างสรรค์โครงการ/กิจกรรม เขียนโครงการ จัดวางแผนงาน และดำเนินกิจกรรมด้วยตัวเอง และนำเสนอต่อครูที่ปรึกษาหรือโรงเรียน แต่มีครูเป็นที่ปรึกษา คอยให้คำแนะนำและคอยสนับสนุนช่วยเหลือในสิ่งที่นักเรียนร้องขอ เช่น โครงการคนดีศรีปณ. โครงการ BJ Generation (Believe in Justice Generation) โครงการสังคมอุดมสุข โครงการ MFF.(Make For Friends) ทำเพื่อเพื่อน ส่งเสริมความรักและสามัคคีภายในโรงเรียน กิจกรรม Just Knock Door ให้ความรู้กฎหมาย เบื้องต้นแก่ชุมชนถึงหน้าประตูบ้านประชาชน กิจกรรมการเขียนบทละครมนตร์รักหุงสีกัน กิจกรรม Yong Leader Justice News เป็นต้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อสร้างจิตสำนึกและทัศนคติที่ดีในเรื่องความยุติธรรม และความซื่อสัตย์สุจริตโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน ในการสร้างจิตสำนึกและทัศนคติที่ดีในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ต้องปลูกฝังตั้งแต่เด็กและต้องให้ความสำคัญแก่เด็กและเยาวชนเพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีค่า ดังนั้น การผลักดันหรือนำเด็กเข้ามามีส่วนร่วมจึงเป็นการสร้างเกราะป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมตั้งแต่ต้นเหตุ โครงการเยาวชนพลยุติธรรมจึงทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการดำเนินกิจกรรมเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้มีจิตสำนึกและทัศนคติที่ดีในเรื่องความยุติธรรมฯ โดยให้เด็กเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและมีความรู้ความเข้าใจในหลักกฎหมาย สำหรับการประเมินผลจิตสำนึกและทัศนคติที่ดีในเรื่องความยุติธรรม และความซื่อสัตย์สุจริตในการดำเนินงานครั้งนี้ โดยการใช้แบบสอบถามเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนทั้ง 3 ช่วงชั้น ได้คะแนนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งในเรื่องความรู้ด้านกฎหมายเบื้องต้น ทัศนคติด้านความยุติธรรม และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และมีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (ดังแสดง ในบทที่ 2 หน้า 63 - 99) จึงสามารถพิสูจน์ได้ในระดับหนึ่งว่ากิจกรรมตามโครงการเยาวชนพลยุติธรรม สามารถสร้างทัศนคติที่ดีในเรื่องความยุติธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต โดยนำเด็กเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อสร้างเครือข่ายยุติธรรมชุมชนแก่เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งสามารถขยายครอบคลุมถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ จากการดำเนินโครงการเยาวชนพลยุติธรรมที่จัดขึ้นในเขตพื้นที่ กรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้โครงการฯ สามารถสร้างเครือข่ายได้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มที่เกี่ยวข้อง 6 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มบุคคลในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ 2) กลุ่มผู้ปกครองนักเรียน 3) กลุ่มบุคคลากรในกระบวนการยุติธรรม 4) กลุ่มชุมชนรอบๆ โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ 5) กระทรวงศึกษาธิการ และ 6) กลุ่มประชาชนทั่วไป

ข้อเสนอแนะจากการดำเนินงาน

จากการดำเนินกิจกรรมโครงการเยาวชนพลยุติธรรมในพื้นที่กรุงเทพมหานครตลอดระยะเวลา 6 เดือนที่ผ่านมาทำให้คณะที่ปรึกษาโครงการฯ ได้ทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคการดำเนินโครงการ ในการนี้จึงขอเสนอข้อเสนอแนะในการพัฒนาแผนการดำเนินงานของโครงการเยาวชนพลยุติธรรม เพื่อประโยชน์แก่การดำเนินงานในระยะต่อไป

1. ควรมีการขับเคลื่อนโครงการเยาวชนพลยุติธรรม ในระดับนโยบาย โดยแสวงหาความร่วมมือระหว่างผู้บริหารกระทรวงยุติธรรมและกระทรวงศึกษาธิการที่เป็นเครือข่าย เพื่อผลักดันโครงการฯ ให้ดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ
2. กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินทั้งในรอบคัดเลือกและรอบชิงชนะเลิศ ให้ชัดเจนและมีมาตรฐาน และควรให้ความสำคัญกับการนิเทศโรงเรียน การปฏิบัติจริง มากกว่าการนำเอาการแสดงบนเวทีมาเป็นเกณฑ์การตัดสินที่สำคัญ
3. ควรทำให้โครงการเยาวชนพลยุติธรรม เป็นโครงการฯที่ยั่งยืน โดยผลักดันให้เกิด“โรงเรียนต้นแบบโครงการเยาวชนพลยุติธรรม” โดยกระทรวงยุติธรรมและกระทรวงศึกษาธิการ ควรร่วมมือกันพัฒนาคู่มือการดำเนินการโครงการฯ และเปิดให้โรงเรียนที่สนใจสมัครเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อเข้ารับการประเมินการเป็นโรงเรียนต้นแบบฯ
4. ควรจัดทำชุดการเรียนรู้ (Lesson Plan) โครงการเยาวชนพลยุติธรรม เพื่อให้ครูและอาจารย์ใช้เป็นแนวทางในการสอนกฎหมายเบื้องต้นและกระบวนการยุติธรรม โดยบูรณาการ เข้าไปในสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มวิชา
5. มีการสัมมนา/ ฝึกอบรม ให้ความรู้แก่ครูแกนนำ เรื่องสิทธิและหน้าที่ของประชาชน และกฎหมายเบื้องต้นที่จำเป็นต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อนำไปเผยแพร่แก่เด็กและชุมชนในเครือข่ายเยาวชนพลยุติธรรม
6. ควรมีการจัด “ค่ายเยาวชนพลยุติธรรม” ขึ้น เพื่อให้เด็กได้ประสบการณ์ตรง เกี่ยวกับความยุติธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต
7. มีการประชาสัมพันธ์ให้โรงเรียนและสังคมทั่วไปได้รับรู้ในวงกว้าง โดยผ่านทาง หนังสือพิมพ์ รายการวิทยุ และโทรทัศน์
8. ควรขยายโครงการนี้ให้ทั่วถึงทุกระดับชั้น ตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 1 ถึงช่วงชั้นที่ 4 โดยคำนึงถึงการเลือกกิจกรรม ให้มีความเหมาะสมกับวัยของเด็กด้วย
9. ควรขยายโครงการฯ ให้ครอบคลุมทุกๆ โรงเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนในพื้นที่ที่มีปัญหา เช่น ใน 3 จังหวัด ภาคใต้ โดยมีครูและอาจารย์ และบุคลากรของกระบวนการยุติธรรมในพื้นที่เป็นผู้ร่วมนิเทศและจัดการประกวดกิจกรรม
10. กระทรวงยุติธรรมควรให้การสนับสนุนโครงการฯ อย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านงบประมาณ และบุคลากรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในระยะยาว

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อติดตามและประเมินผล โครงการเยาวชนพลยุติธรรมที่ได้จัดไป ในระยะที่ 1 และระยะที่ 2 เพื่อศึกษาความต่อเนื่องของโครงการ ปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรค ต่างๆ ที่ทำให้โรงเรียนยังคงสามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่อง หรือหยุดชะงัก
2. ควรมีการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อศึกษาว่านักเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ กับนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการฯ มีความรู้ ทักษะด้านความยุติธรรม แตกต่างกันหรือไม่ เพื่อเป็นการประเมินผลประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการฯ
3. ควรมีการจัดให้มีการดำเนินการโครงการเยาวชนพลยุติธรรม ในเยาวชน กลุ่มเสี่ยง และเด็กที่มีปัญหา อื่นๆ เช่น ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และเด็กในชุมชนแออัด เป็นต้น

เรา..... เยาวชนพลยุติธรรม

